

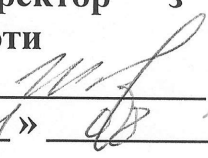
**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права імені академіка УАН о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з навчально-методичної
роботи**

 Ярослав ШТАНЬКО
« 31 » 2026 р.

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ:
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D8 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання:	III-IV

**Івано-Франківськ
2026**

РОЗРОБНИК:

к.ю.н., доц. кафедри права
імені академіка УАН о. Івана Луцького

Іванна БАБЕЦЬКА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри права
імені академіка УАН о. Івана Луцького
протокол № 1 від 28.08.2026 р.
В.о. завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Михайло МЕЛЬНИКОВИЧ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31.08.2026 р.

е-mail	ivanna.babetska@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/ivanna-babetska
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/enrol/index.php?id=3930

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Загальна інформація про дисципліну. Навчальна дисципліна «Цивільне право України. Загальна частина» передбачає формування знань про правове регулювання цивільних відносин та основних умінь по застосуванню цивільного законодавства.

Загальна частини цивільного права передбачає дослідження цивільного законодавства, навчити студентів навичок самостійної роботи на практиці, розуміти та правильно тлумачити норми цивільного законодавства, вірно застосовувати норми права при вирішенні конкретних цивільних справ, засвоєння студентами основних правових понять, категорій, цивільно-правових інститутів, базою для яких є Конституція України та чинне цивільне законодавство; зокрема, досконале знання законодавчих актів та теоретичних досліджень, які стосуються зобов'язальних відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. А також вивчення нормативної бази у сфері спадкового права як інституту цивільного права, що регулює суспільні відносини щодо спадкування; засвоєння різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань, які є в науці цивільного права, розвиток вміння критично обмірковувати проблемні питання, щоб мати про них свою аргументовану думку, а також розвиток правового мислення, що допоможе правильно орієнтуватися в матеріалі; детальне вивчення конспектів лекцій та чинного законодавства, керівних роз'яснень пленуму Верховного суду України, підручників і навчальних посібників, додаткової літератури; сприяти правильному вмінню аналізувати та тлумачити цивільно-правові норми, положення постанов пленуму Верховного суду України, застосовувати їх до конкретних обставин.

Місце дисципліни освітній програмі.

Мета навчальної дисципліни. Викладання даної навчальної дисципліни є формування, закріплення, розширення та поглиблення знання у майбутніх фахівців ступеня вищої освіти «Бакалавр» про правове регулювання цивільних відносин та основних умінь по застосуванню цивільного законодавства, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини, основані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

Цивільне право України як навчальна дисципліна посідає своєрідне місце в системі правових дисциплін, що зумовлено насамперед предметом його регулювання. Предмет курсу «Цивільне право України» — сукупність правових норм, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини між учасниками цих відносин.

Цілі та зміст. Навчальна дисципліна спрямована на формування ерудованої, різнобічно розвинутої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих компетентностей. Набуті в процесі вивчення дисципліни компетентності підвищують конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни відображає хронологічно-проблемний підхід до цивільного права.

Для досягнення мети поставлені наступні **завдання**:

- формування у студентів розуміння особливостей сучасного цивільного права України;
- розуміння студентами співвідношення цивільного права з іншими галузями національного права України;
- вивчення основних правових понять, категорій, цивільно-правових інститутів;
- знання системи цивільного права, його підгалузей, інститутів та цивільно-правових норм;
- конструктивний аналіз окремих об’єктів цивільного права України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- теоретичні положення, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини, ґрунтовані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників (фізичних і юридичних осіб), у тому числі відносини, які складаються у сфері підприємництва;
- зміст цивільно-правових інститутів, об’єктивні закономірності їх розвитку;
- суть правосвідомості та місце у ній цивільного права;
- як формувати власний науковий світогляд; як критично мислити та аналізувати зміст права;
- загальнолюдські морально-етичні цінності.
- розуміння місця й значення цивільного права в умовах побудови громадянського суспільства в Україні;
- роль цивільного права в становленні права та держави.

вміти:

- застосовувати норми цивільного права щодо конкретних життєвих ситуацій;
- конспектувати лекції та опрацьовувати наукову літературу та джерела;
- тлумачити та вільно користуватися нормативно-правовим матеріалом Цивільного кодексу та коментарями;
- вирішувати практичні завдання, використовуючи конкретні статті кодексів та вміння посилаючись на керівні роз’яснення пленумів Верховного Суду

України, в яких аналізується і узагальнюється судова практика з різних категорій цивільно-правових справ;

- складати відповідні цивільно-правові документи щодо порядку подачі заяв та позовних заяв до звичайних та господарських судів.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент оволодіває такими компетентностями:

1. Загальнопредметні, що передбачають набуття і розвиток здатності: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати і творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, творчо мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.
2. Фахові, розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки і складової частини суспільства; знання норм цивільного права; знання основних нормативно-правових актів, що регулюють цивільні правовідносини; володіння комплексним, інтеграційним, системним, динамічним, ситуаційним підходом до наукового аналізу.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Право» (2026/2027)).

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.
СК 11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
СК 12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	3-4		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	28	16
	семінари, практичні	42	16
Самостійна робота		110	148
Форма підсумкового контролю	залік/екзамен		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Теорія держави та права	Цивільне право України. Особлива частина.
Римське право	Цивільно-процесуальне право
Історія держави і права України	Практика складання процесуальних документів у ЦС
Історія держави і права зарубіжних країн	Право інтелектуальної власності

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні положення цивільного права. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна.

Поняття цивільного права. Предмет, метод та функції цивільного права. Принципи цивільного права. Відмежування цивільного права від суміжних галузей права. Система цивільного права.

Поняття та структура цивільного законодавства. Відносини, що регулюються цивільним законодавством. Загальні засади цивільного законодавства. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі і за колом осіб. Застосування цивільного законодавства за аналогією. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.

Поняття та предмет науки цивільного права. Методи дослідження науки цивільного права. Наука цивільного права та інші юридичні науки. Цивільне право як навчальна дисципліна.

Тема 2. Загальні положення про фізичну особу. Фізична особа підприємець.

Цивільна правоздатність фізичної особи. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи: повна, неповна та часткова. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та її правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною та правові наслідки. Поновлення цивільної дієздатності фізичних осіб, які були визнані обмежено дієздатними та недієздатними. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою, опіка над її майном. Оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.

Право фізичних осіб на заняття підприємницькою діяльністю. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи - підприємця. Банкрутство фізичної особи - підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування.

Тема 3. Особисті немайнові права, що забезпечують існування фізичної особи та її соціальне буття

Право на життя та усунення небезпеки, яка загрожує життю і здоров'ю. Право на: охорону здоров'я; медичну допомогу; інформацію про стан свого здоров'я; таємницю про стан здоров'я. Право на: свободу; особисту недоторканність; донорство; сім'ю; опіку або піклування; безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Право на: ім'я; зміну імені; використання імені. Право на: повагу до гідності та честі; недоторканість ділової репутації; індивідуальність; особисте життя та його таємницю; інформацію. Право на особисті папери, розпорядження та ознайомлення з ними. Право на: таємницю кореспонденції; свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах. Право на: місце проживання; недоторканність житла; вибір роду занять; свободу пересування; свободу об'єднання; мирні зібрання.

Тема 4. Загальні положення про юридичних осіб. Участь держави, територіальних громад у цивільних відносинах

Поняття та види юридичних осіб, їх ознаки. Порядок створення юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичних осіб. Філії та представництва. Відповідальність юридичних осіб. Припинення юридичних осіб шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення. Ліквідація юридичної особи.

Правові форми участі держави, територіальних громад у цивільних відносинах. Органи та представники, через які діють держава, територіальні громади у цивільних відносинах. Відповідальність за зобов'язаннями держави, територіальних громад.

Тема 5. Цивільно-правова характеристика господарських товариств

Господарські товариства. Поняття, види та учасники господарських товариств. Права та обов'язки учасників господарського товариства. Повне

товариство: поняття, ведення справ та відповідальність учасників за його зобов'язаннями. Розрахунки у разі виходу, виключення та вибуття з повного товариства. Командитне товариство: поняття, учасники та управління. Права, обов'язки та відповідальність вкладника командитного товариства. Ліквідація командитного товариства. Товариство з обмеженою відповідальністю: поняття, учасники, статутний капітал та відповідальність. Перехід частки (її частини) учасника у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю до іншої особи. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю. Поняття товариства з додатковою відповідальністю. Акціонерне товариство: поняття, порядок створення та статутний капітал. Загальні збори акціонерів, наглядова рада акціонерів.

Виробничий кооператив. Поняття, установчі документи виробничого кооперативу. Майно виробничого кооперативу. Припинення членства у виробничому кооперативі і перехід паю.

Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин. Окремі види об'єктів цивільних правовідносин, їх правовий режим.

Поняття та класифікація об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Класифікація речей. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Дії та результат дій як об'єкти цивільних прав. Результати інтелектуальної, творчої діяльності. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особисті немайнові блага як об'єкт цивільних прав. Інші об'єкти цивільних прав.

Тема 7. Загальні положення про правочини. Строки та терміни. Позовна давність

Поняття, види та форма правочину. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі. Нотаріальне посвідчення правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові

наслідки вчинення правочину особою обмеженою у дієздатності та недієздатною. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, під впливом помилки, обману, насильства. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, під впливом тяжкої обставини, фіктивного та удаваного правочину.

Поняття та підстави представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Правова характеристика передоручення. Представництво за законом та за довіреністю. Комерційне представництво. Форма та строк довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності.

Поняття та визначення строку та терміну. Початок перебігу та закінчення строку. Поняття позовної давності. Види позовної давності: загальна та спеціальна. Початок перебігу позовної давності. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 8. Здійснення та захист цивільних прав. Відповідальність у цивільному праві.

Способи здійснення суб'єктивних прав та обов'язків. Зловживання правом. Засоби захисту цивільних прав. Реалізація права на захист. Відшкодування збитків та моральної шкоди. Поняття цивільно-правової відповідальності. Форми і види цивільно-правової відповідальності. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від відповідальності: непереборна сила; випадок (казус); вина потерпілого.

Тема 9. Загальні положення права власності. Набуття і припинення права власності.

Поняття, зміст та здійснення права власності. Непорушність права власності. Форми права власності: право власності українського народу; приватної власності; державної власності; комунальної власності.

Підстави набуття права власності. Набуття права власності на: новостворене майно; перероблену річ; безхазяйну річ; рухому річ, від якої власник відказався; загальнодоступні дари природи. Момент набуття права власності за договором. Знахідка: поняття, набуття права власності та право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат. Бездоглядна домашня тварина: набуття права власності, відшкодування витрат на утримання бездоглядної домашньої тварини. Скарб: поняття, набуття права власності на скарб. Набувальна давність.

Підстави припинення права власності. Відмова від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Викуп земельної ділянки у зв'язку з суспільною необхідністю. Припинення права власності на нерухоме майно у зв'язку з викупом земельної ділянки, на якій воно розміщене. Викуп пам'ятки історії та культури. Реквізиція та конфіскація.

Тема 10. Поняття, класифікація та правовий режим права власності в Україні.

Загально-правові положення права приватної власності фізичних осіб. Умови виникнення і припинення права приватної власності громадян. Здійснення громадянами права приватної власності.

Загально-правові положення права власності юридичних осіб. Право власності кооперативів, господарських товариств, господарських об'єднань та об'єднань громадян.

Загальні положення про державну власність. Майно загальнодержавної власності. Підстави виникнення права державної власності: реквізиція, викуп пам'ятки історії та культури, конфіскація. Розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною) власністю. Суб'єкти комунальної власності - територіальні громади сіл, селищ і міст. Об'єкти права комунальної власності: передача об'єктів із державної власності у комунальну; визнання майна безхазяйним; бездоглядні тварини; знахідка.

Поняття та види права спільної власності - право спільної часткової або спільної сумісної власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності та здійснення права спільної часткової власності. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності, та поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, звернення стягнення на частку майна та поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Земельна ділянка (земля) як об'єкт права власності. Суб'єкти права власності на землю. Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній.

Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира, як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку, квартири та житлово-будівельного кооперативу. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.

Тема 11. Захист права власності.

Засади захисту права власності. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння. Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Тема 12. Загальні положення про речові права на чуже майно.

Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном: суб'єкти права володіння; виникнення та припинення права володіння; обов'язок недобросовісного володільця негайно повернути майно особі, яка має на нього право власності.

Право користування чужим майном (сервітут): поняття користування (сервітут, земельний сервітут, особистий сервітут); встановлення та зміст сервітуту; право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном; припинення сервітуту.

Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис): підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою; права та обов'язки власника земельної ділянки та користувача; право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою; припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій): підстави виникнення права користування; права та обов'язки власника та землекористувача земельної ділянки; припинення права користування земельною ділянкою для забудови та правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Захист фактичного володіння. Набувальна давність. Відповідальність при добросовісному і недобросовісному володінні. Припинення права володіння.

Тема 13. Право інтелектуальної власності. Авторське право. Суміжні права.

Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з використанням трудового договору та за замовленням. Захист права інтелектуальної власності судом.

Об'єкти та суб'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора. Використання твору за згодою та без згоди автора (правомірне використання). Співавторство, строк чинності майнових прав на твір.

Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав. Поняття використання: виконання, фонограми, відеограми та передачі організації мовлення. Строки чинності суміжних майнових прав.

Поняття наукового відкриття та право автора на наукове відкриття. Поняття винаходу, корисної моделі та промислового зразка. Майнові права суб'єктів інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Поняття, засвідчення набуття та суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Майнові права та строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Правові наслідки спливу строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми та право попереднього користувача на компонування інтегральної мікросхеми. Раціоналізаторська пропозиція: поняття, об'єкт та суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Поняття та майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, що засвідчені патентом. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин. Правова охорона комерційного найменування. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Поняття комерційної таємниці. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю та їх охорона.

Поняття торговельної марки. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку. Майнові права інтелектуальної власності на

торговельну марку. Дostroкове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку та право попереднього користувача на торговельну марку. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення та суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Тема 14. Поняття зобов'язання. Виконання зобов'язання.

Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Підстави та порядок заміни кредитора у зобов'язанні. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні. Заміна боржника у зобов'язанні.

Загальні умови виконання зобов'язання. Строк виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса. Зустрічне виконання зобов'язання. Альтернативне зобов'язання. Солідарне зобов'язання. Солідарна вимога кредиторів та солідарний обов'язок боржників. Підтвердження виконання зобов'язання.

Тема 15. Забезпечення виконання зобов'язання

Види забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язань. Поняття і предмет неустойки. Розмір неустойки. Застава. Підстави виникнення застави. Види застав. Форма договору застави. Права і обов'язки заставодавця і заставодержателя. Договір поруки. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою. Права і обов'язки поручителя в разі висунення до нього вимоги.

Притримання. Право притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ. Поняття гарантії та строк її дії. Завдаток. Поняття завдатку. Право довірчої власності.

Тема 16. Припинення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язань

Припинення зобов'язання: виконанням; переданням відступного; зарахуванням; за домовленістю сторін; прощенням боргу; поєднанням боржника

і кредитора в одній особі; неможливістю його виконання, смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи.

Порушення зобов'язання та його правові наслідки. Відшкодування збитків, спричинених порушенням зобов'язання. Збитки і неустойка. Підстави відповідальності за порушення зобов'язання. Вина як підстава відповідальності. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність боржника за дії інших осіб. Субсидіарна відповідальність.

Лекція №17. Спадкове право

Загальні положення спадкового права. Поняття та види спадкування. Правове положення спадкодавців та спадкоємців. Види та склад спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Спадщина. Особливості спадкування деяких видів майна.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт та право заповідача на призначення спадкоємців. Заповідальний відказ. Право заповідача на заповідальний відказ. Предмет заповідального відказу. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Встановлення сервітуту в заповіті. Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення нотаріусом секретного заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту. Спадкування за законом. Порядок реалізації спадкових прав. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Здійснення права на спадкування.

Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Відумерлість спадщини. Оформлення права на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину. Державна реєстрація права на спадщину.

Спадковий договір. Поняття, зміст, сторони у спадковому договорі. Форма спадкового договору. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

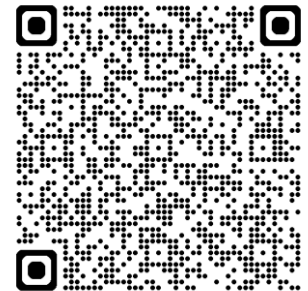
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про систему забезпечення академічної доброчесності” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Політика використання штучного інтелекту” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему забезпечення академічної доброчесності” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за [посиланням](#).

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни..

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі права.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
----------------------------------	----------------	---------------------

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (Case study, дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах))	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль
ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.	словесні методи (лекція, розповідь пояснення); наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи); інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, робота в команді (групах)). Додатково: написання тез, презентація на науковому заході	усний контроль, поточний контроль, програмований контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60

Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою

	викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з Шкалою оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E

Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

2. Тематичний план

№ п/п	Назва тем	Кількість годин				
		всь ого	ау ди то рн их	ле кц ій	Пр ак ти чн их	са мо сті йн а ро бот а
1	ТЕМА 1			2	6	8
2	ТЕМА 2			2	6	8
3	ТЕМА 3			2	8	6
4	ТЕМА 4			2	6	8
5	ТЕМА 5			2	8	4
6	ТЕМА 6			2	8	4
7	ТЕМА 7			2	6	4
8	ТЕМА 8			2	8	4
9	ТЕМА 9			3	6	6
10	ТЕМА 10			3	8	4
11	ТЕМА 11			2	6	6

12	ТЕМА 12			3	8	4
13	ТЕМА 13			2	4	6
14	ТЕМА 14			3	8	4
15	ТЕМА 15			3	8	6
16	ТЕМА 16			2	8	4
17	ТЕМА 17			3	8	4
	Загальна кількість годин на вивчення дисципліни		236	42	90	158

5. Самостійна робота

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, статистичних даних із розвитку міжнародної економіки, матеріалів експертно-аналітичних центрів тощо;
- робота над кейсами з питань цивільного права;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквіумів та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у: Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Цивільне право України: загальна частина»

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

навчальної дисципліни «ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА»

Тема № 1. Цивільне право в системі права України

- 1.1. Поняття цивільного права як галузі права.
- 1.2. Предмет цивільного права.
- 1.3. Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин.
- 1.4. Принципи цивільного права.
- 1.5. Система цивільного права.

Тема № 2. Джерела цивільного права України

- 2.1. Загальна характеристика джерел цивільного права.
- 2.2. Цивільне законодавство України: поняття та структуру.
- 2.3. Договір як джерело цивільного права. Акти цивільного законодавства й договір.
- 2.4. Звичай як джерело цивільного права. Звичаї ділового обороту.
- 2.5. Міжнародні договори як джерела цивільного права.

Тема № 3. Цивільні правовідносини

- 3.1. Поняття цивільних правовідносин.
- 3.2. Елементи цивільних правовідносин.
- 3.3. Класифікація цивільних правовідносин.
- 3.4. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.

Тема № 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

- 4.1. Поняття фізичної особи.
- 4.2. Цивільна правоздатність фізичної особи.
- 4.3. Цивільна дієздатність фізичної особи: поняття, види.
- 4.4. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатної.
- 4.5. Визнання фізичної особи безвісті відсутньою. Визнання фізичної особи зниклою безвісті. Оголошення фізичної особи померлою.
- 4.6. Опіка та піклування над фізичною особою.

Тема № 5. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

- 5.1. Поняття та ознаки юридичної особи.
- 5.2. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб.
- 5.3. Порядок створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб.
- 5.4. Правосуб'єктність юридичної особи та порядок її реалізації.
- 5.5. Припинення юридичної особи.
- 5.6. Підприємницькі товариства: поняття та види.
- 5.7. Непідприємницькі товариства: поняття та види.
- 5.8. Юридичні особи публічного права: поняття і правовий статус.

Тема № 6. Об'єкти цивільних прав

- 6.1. Поняття об'єктів цивільних прав та їх оборотоздатність.
- 6.2. Речі як об'єкти цивільних прав: поняття, класифікація.

- 6.3. Гроші як об'єкти цивільних прав. Валютні цінності.
- 6.4. Майно, майнові права. Підприємство як єдиний майновий комплекс.
- 6.5. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин.
- 6.6. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.
- 6.7. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.

Тема № 7. Правочини

- 7.1. Поняття та ознаки правочину.
- 7.2. Види правочинів.
- 7.3. Умови дійсності правочину.
- 7.4. Форма правочину та юридичні наслідки її недодержання.
- 7.5. Недійсні правочини, їх юридична природа та види.
- 7.6. Загальні юридичні наслідки недійсності правочину. Недійсність частини правочину.

Тема № 8. Представництво в цивільному праві

- 8.1. Поняття та види представництва.
- 8.2. Підстави виникнення представництва.
- 8.3. Суб'єкти представництва.
- 8.4. Повноваження представника. Юридичні наслідки перевищення повноважень представником.
- 8.5. Довіреність: поняття, види, форма.
- 8.6. Припинення представництва за довіреністю.

Тема № 9. Строки та терміни в цивільному праві. Позовна давність

- 9.1. Поняття та види строків і термінів у цивільному праві.
- 9.2. Способи визначення строків і термінів. Порядок обчислення строків.
- 9.3. Поняття та види позовної давності.
- 9.4. Початок перебігу позовної давності.
- 9.5. Зупинення та переривання перебігу позовної давності.
- 9.6. Юридичні наслідки впливу позовної давності.
- 9.7. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема № 10. Особисті немайнові права фізичної особи

- 10.1. Поняття та ознаки особистих немайнових прав фізичної особи.
- 10.2. Класифікація особистих немайнових прав у цивільному праві.
- 10.3. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
- 10.4. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
- 10.5. Захист особистих немайнових прав.

Тема № 11. Право власності. Загальні положення

- 11.1. Поняття власності та права власності. Зміст права власності.
- 11.2. Об'єкти та суб'єкти права власності.
- 11.3. Здійснення права власності. Межі здійснення права власності.
- 11.4. Обов'язки власника. Тягар утримання майна.
- 11.5. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

Тема № 12. Набуття та припинення права власності

- 12.1. Підстави (способи) набуття права власності: поняття, види.
- 12.2. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва. Перероблення речі. Набуття права власності на продукцію, плоди та доходи від речі.
- 12.3. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Набуття права власності на безхазяйну річ. Знахідка. Бездоглядна домашня тварина. Скарб.
- 12.4. Набуття права власності за давністю володіння нею (набувальна давність).

- 12.5 Набуття права власності за договором. Момент виникнення права власності в набувача за договором. Інші похідні способи набуття права власності.
- 12.6. Загальна характеристика підстав припинення права власності.
- 12.7. Відчуження речі як підстава припинення права власності. Відмова власника від права власності.

Тема № 13. Право спільної власності

- 13.1. Поняття та види права спільної власності.
- 13.2. Право спільної часткової власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Визначення часток у праві спільної часткової власності.
- 13.3 Здійснення права спільної часткової власності.
- 13.4 Право переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності.
- 13.5 Припинення права спільної часткової власності.
- 13.6. Право спільної сумісної власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення.
- 13.7. Здійснення права спільної сумісної власності.
- 13.8. Припинення права спільної сумісної власності.

Тема № 14. Захист права власності

- 14.1. Поняття захисту права власності. Підстави для захисту права власності.
- 14.2. Поняття та види способів захисту права власності.
- 14.3. Віндикація як спосіб захисту права власності. Умови віндикації. Розрахунки при віндикації.
- 14.4. Негаторний позов.
- 14.5. Визнання права власності.
- 14.6. Інші способи захисту права власності.

Тема № 15. Речові права на чуже майно

- 15.1. Загальна характеристика речових прав на чуже майно.
- 15.2. Право володіння чужим майном.
- 15.3. Право користування чужим майном (сервітут).
- 15.4. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).
- 15.5 Право забудови земельної ділянки (суперфіцій).

Тема № 16. Право інтелектуальної власності: загальні положення

- 16.1. Поняття права інтелектуальної власності.
- 16.2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.
- 16.3. Підстави виникнення та зміст прав інтелектуальної власності.
- 16.4. Захист права інтелектуальної власності.

Тема № 17. Авторське право та суміжні права

- 17.1. Поняття та об'єкти авторського права.
- 17.2. Суб'єкти авторського права. Співавторство.
- 17.3. Виникнення суб'єктивних авторських прав.
- 17.4. Особисті немайнові права автора.
- 17.5. Майнові права автора.
- 17.6. Випадки вільного використання творів.
- 17.7. Строки чинності майнових авторських прав.
- 17.8. Поняття та об'єкти суміжних прав.
- 17.9. Суб'єкти суміжних прав.
- 17.10. Виникнення суміжних прав.
- 17.11. Строки чинності суміжних майнових прав.
- 17.12. Захист авторських і суміжних прав.

Тема № 18. Патентне право

- 18.1. Поняття та об'єкти патентного права.
- 18.2. Суб'єкти патентних прав.
- 18.3. Патент як форма охорони прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки.
- 18.4. Майнові права, що впливають із патенту. Дії, що не визнаються порушенням прав володільця патенту.
- 18.5. Припинення дії патенту та визнання його недійсним.

Тема № 19. Юридичні засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

- 19.1. Загальна характеристика юридичних засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
- 19.2. Комерційне (фірмове) найменування.
- 19.3. Торговельна марка (знак для товарів і послуг).

Тема № 20. Загальні положення про зобов'язання

- 20.1. Поняття та елементи зобов'язання.
- 20.2. Підстави виникнення зобов'язань.
- 20.3. Сторони та треті особи у зобов'язанні. Множинність сторін, її види. Заміна сторін у зобов'язанні.
- 20.4. Поняття та принципи виконання зобов'язань.
- 20.5. Строк (термін) виконання зобов'язання.
- 20.6. Місце виконання зобов'язання. Спосіб виконання зобов'язання.

Тема № 21. Забезпечення виконання зобов'язань

- 21.1. Загальна характеристика видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань, їх ознаки, види. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання.
- 21.2. Неустойка: поняття, предмет. Юридичні наслідки сплати (передання) неустойки.
- 21.3. Поручка. Юридичні наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого поручкою.
- 21.4. Гарантія. Юридичні наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого гарантією.
- 21.5. Завдаток. Юридичні наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком.
- 21.6. Застава: поняття, види, підстави виникнення. Предмет застави. Юридичні наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою.
- 21.7. Притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе.
- 21.8. Довірча власність: поняття, об'єкти, підстави виникнення.

Тема № 22. Припинення зобов'язань

- 22.1. Загальна характеристика підстав припинення зобов'язань.
- 22.2. Припинення зобов'язання належним його виконанням.
- 22.3. Припинення зобов'язання переданням відступного.
- 22.4. Припинення зобов'язання шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог.
- 22.5. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу.
- 22.6. Неможливість виконання як підстава припинення зобов'язання. Поселення кредитора й боржника в одній особі.
- 22.7. Припинення зобов'язання за смерті фізичної особи та за ліквідації юридичної особи.

Тема № 23. Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язань

- 23.1. Поняття порушення зобов'язання.
- 23.2. Правові наслідки порушення зобов'язання.
- 23.3. Поняття та ознаки відповідальності за цивільним правом.

- 23.4. Види відповідальності за цивільним правом.
- 23.5. Форми відповідальності за цивільним правом.
- 23.6. Умови відповідальності за цивільним правом.
- 23.7. Підстави звільнення від відповідальності за цивільним правом.

ТЕСТОВІ ПИТАННЯ

для підготовки до підсумкового контролю

1. Цивільне законодавство регулює відносини:
2. Цивільний кодекс України прийнято
3. Цивільна правоздатність це здатність особи:
4. Цивільна дієздатність це здатність особи:
5. Чи можна визнати недієздатною померлу особу?
6. Перетворення юридичної особи це:
7. Яким позовом захищається право власника знищеної індивідуально визначеної речі?
8. Яку відповідальність перед кредиторами несуть правонаступники припиненої шляхом поділу юридичної особи:
9. Сукупність яких перерахованих нижче обставин дають суду можливість визнати договір, який потребує нотаріального посвідчення дійсним:
10. 30 квітня 2019 р С. відмовив П. у поверненні взятої позики Коли закінчиться перебіг позовної давності:
11. Хто за загальним правилом є власником майна, переданого торговельною організацією організації зв'язку для відправлення покупцеві?
12. Якщо у зобов'язанні визначено грошовий еквівалент в іноземній валюті, то за яким курсом слід проводити розрахунки?
13. Односторонній правочин – це:
14. Позовна давність – це імперативний чи диспозитивний строк?
15. Набути право власності на майно у разі приватизації можуть:
16. Особа може відмовитися:
17. Чи підлягає відшкодуванню моральна шкода у разі її заподіяння визнанням договору недійсним, якщо таке не було передбачено його умовами?
18. До якого з видів забезпечення зобов'язання відносяться такі поняття як бенефіціар і принципал:
19. Боржник, який прострочив грошове зобов'язання, за загальним правилом повинен:
20. Хто є власником речі у разі її затримання кредитором?
21. Договір приєднання – це договір
22. Яка форма договору найму транспортного засобу за участю фізичної особи?
23. Що закон називає зловживанням правом?
24. Особам, які за станом свого здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права та виконувати свої обов'язки, призначається:
25. Чим відрізняється повне товариство від командитного товариства?
26. Правочин є недійсним з моменту:
27. Чи можлива спільна відповідальність батьків малолітнього заподіювача шкоди та закладу, під наглядом якого малолітній знаходився?

28. Чи може бути передбачена виплата процентів за договором позики?
29. Розмір збитків визначається, виходячи з:
30. Чи може суд замінити або розірвати договір?
31. Чи пов'язана можливість вчинення договору довічного утримання з віком або станом здоров'я відчужувача?
32. Які за чинним законодавством підстави звільняють володільця джерела підвищеної небезпеки від відшкодування шкоди, завданої цим джерелом?
33. Хто відшкодовує шкоду, заподіяну недієздатною фізичною особою?
34. Загальна позовна давність встановлюється:
35. Чи відповідають засновники юридичної особи за її боргами?
36. Довіреність, у якій відсутня дата її вчинення є:
37. Яка з названих речей є неподільною:
38. Хто може обмежити неповнолітню особу в праві розпорядження її доходами?
39. Хто несе відповідальність за шкоду, заподіяну особою, цивільна дієздатність якої обмежена?
40. Виконавчим органом товариства можуть бути:
41. Якого товариства особа може бути учасником тільки один раз?
42. Чи може бути опубліковане ім'я фізичної особи, яка вчинила злочин?
43. Захист цивільних прав та інтересів громадян безпосередньо здійснює:
44. Захист цивільних прав нотаріус здійснює шляхом:
45. Кому за загальним правилом належать плоди від речі?
46. Аналогія права - це:
47. Аналогія закону - це:
48. У яких випадках міжнародні договори є частиною цивільного законодавства
49. Моментом створення юридичної особи є момент:
50. Межі цивільної відповідальності фізичної особи – підприємця:
51. Вимога власника про усунення перешкод у користуванні належним йому майном називається:
52. Якщо у зобов'язанні беруть участь декілька боржників або кредиторів, то у них виникає обов'язок виконати зобов'язання чи право вимоги у:
53. Чи може заставодержатель залишити за собою право на заставлене майно?
54. Чи може суд своїм рішенням тлумачити зміст договору?
55. За договором ренти одержувач передає платникові ренти майно у:
56. Чи може товариство з додатковою відповідальністю обмежити право учасника товариства вільно відчужувати свою частку третім особам:
57. Відповідно до ст. 114 ЦК України учасником господарського товариства може бути
58. У яких організаційно-правових формах не створюються об'єднання юридичних осіб
59. До господарських товариств відноситься:
60. Яка форма юридичної особи не має членства:
61. До господарських товариств не відноситься:
62. Відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцем знаходження і виконує всі або частину її функцій є:
63. Приватне підприємство — це
64. Державне підприємство – це

65. Комунальне підприємство – це
66. Виробничим кооперативом називається
67. Командитне товариство – це
68. Повне товариство – це
69. Товариство з додатковою відповідальністю –
70. Товариство з обмеженою відповідальністю –
71. До способів створення юридичної особи не відноситься:
72. Обов'язковими умовами дійсності правочину є:
73. Опіку та піклування встановлює:
74. Хто несе відповідальність за шкоду заподіяну особою, визнаною недієздатною?
75. Які з перелічених речей відносяться до нерухомих:
76. Назвіть різницю між договором позички і договором позики:
77. Чи має держава право регресної вимоги до посадової особи органу дізнання, слідства, прокуратури або суду, у разі відшкодування шкоди, завданої цією особою?
78. Захист цивільних прав та інтересів громадян безпосередньо здійснює:
79. Хто здійснює самозахист цивільних прав
80. Розмір моральної шкоди визначається:
81. Представниками за законом слід вважати:
82. Чи підлягає судовому оскарженню рішення загальних зборів товариства?
83. Поняття правочину ідентичне поняттю:
84. Чи може бути поновлена цивільна дієздатність фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена у зв'язку із зловживанням наркотичних засобів:
85. Хто може бути суб'єктом приватної власності:
86. Юридична особа вважається такою, що припинилася:
87. Майно, набуте спільною працею та за спільні грошові кошти членів сім'ї, за загальним правилом, є:
88. Які з названих товариств можуть бути залежними?
89. Чи може бути предметом застави пай члена виробничого кооперативу?
90. Яка за законом має бути форма довіреності?
91. Чи відрізняються повноваження власника речі від повноважень іншого титульного володільця?
92. Чи може кредитор співвласника вимагати виділу частки боржника із спільної власності?
93. З указаних осіб повною цивільною дієздатністю володіють:
94. Яке юридичне значення має поділ речей на споживні і неспоживні?
95. Правочин, вчинений представником, встановлює права та обов'язки:
96. Чи може бути надана компенсація співвласникові за його частку в спільному майні без його згоди?
97. Цивільний кодекс України регулює порядок створення, організаційно-правові форми та правовий статус юридичних осіб:
98. Продаж товару неналежної якості тягне за собою такі правові наслідки:
99. Передача майна у користування за плату на певний строк є:

100. Яка з названих осіб відповідає за шкоду, заподіяну в разі відсутності її вини?
101. Застосування особою засобів протидії, що відповідають змісту порушеного права називають:
102. Яким чином укладаються угоди за участю особи, цивільна дієздатність якої обмежена?
103. Чи можуть бути оскаржені до суду або органу опіки та піклування дії піклувальника?
104. Назвіть обов'язкові умови визнання фізичної особи безвісно відсутньою:
105. Презумпція правомірності правочину – це:
106. Чи змінює порядок обчислення строку позовної давності та його перебіг зміна сторін у зобов'язанні?
107. Зворотня дія закону – це:
108. Суперфіцій – це ...
109. Емфітевзис – це ...
110. Сервітут – це ...
111. Чи потрібна за загальним правилом на заміну кредитора згода боржника?
112. Чи повинен, за загальним правилом, боржник сплачувати проценти за користування чужими грошовими коштами?
113. Що може бути предметом завдатку?
114. Публічний договір – це договір ...
115. Опіка встановлюється над:
116. Чи відповідають засновники повного товариства своїм майном по боргах останнього, і якщо так, то в якому порядку по відношенню один до одного:
117. Які з вказаних актів є актами цивільного законодавства України:
118. Суд на захист цивільних прав може:
119. Правочин, укладений з малолітньою особою, є:
120. Чи можуть укласти договори з підопічним щодо відчуження майна останнього двоюрідні брати та сестри опікуна?
121. Чи обов'язково визнавати в судовому порядку недійсними нікчемні правочини?
122. Чи повинна відповідати форма довіреності формі правочину, для вчинення якого вона видана?
123. Чи має право поліція реалізувати знайдені транспортні засоби?
124. За загальним правилом, якщо інше не встановлено договором чи законом, спільна власність з визначенням часток вважається:
125. Недотримання письмової форми правочину має такі правові наслідки
126. Які з названих обставин є підставами виникнення цивільних прав та обов'язків?
127. Мінімальний розмір відшкодування моральної шкоди становить:
128. У разі вибуття, виходу або виключення учасника товариства (крім акціонерного) він має право:
129. Яким чином укладаються угоди, де стороною є особа, визнана недієздатною:
130. Майно, набуте спільною працею та за спільні грошові кошти членів сім'ї, за загальним правилом є:

131. Чи потрібна за загальним правилом згода кредитора на заміну боржника
132. У якій формі повинні укладатися договори щодо забезпечення виконання зобов'язання?
133. Хто за загальним правилом несе ризик випадкової загибелі або пошкодження притриманої речі?
134. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід спливає через:
135. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин засвідчується видачею:
136. До особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи відносяться:
137. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав, якщо вона (він):
138. Чи має право подати заяву про прийняття спадщини особа, яка досягла 14 років?
139. За загальним правилом договір вважається укладеним:
140. Чи можна розірвати договір дарування?
141. Чи вираховується пенсія із встановленого розміру відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника?
142. Під реальними збитками слід розуміти:
143. Твір може бути вільно без згоди автора використаний будь-якою особою:
144. Об'єктами суміжних прав є:
145. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи включають:
146. У яких розмірах присуджуються аліменти на утримання дитини:
147. Хто має право на обов'язкову частку у спадщині?
148. На які з названих договорів з участю особи, визнаної обмежено дієздатною, не потрібно згоди органу опіки та піклування?
149. Якщо позов пред'явлено до філії юридичної особи, то отримавши його суд повинен:
150. За загальним правилом, угоди в Україні можуть укладатися
151. Блискавкою в період випасання великої рогатої худоби було вбито корову. Чи повинен пастух, за загальним правилом, відшкодувати майнову шкоду господарю?
152. Чи може особа стати власником бездоглядної домашньої тварини?
153. Право на користування земельною ділянкою для забудови припиняється у разі:
154. До об'єктів права інтелектуальної власності належать:
155. Позовна давність не поширюється:
156. Чи сплачують неповнолітні діти аліменти на утримання перестарілих, непрацездатних батьків?
157. У яких випадках спадщина вважається відумерлою?
158. Чи можуть бути одночасно суб'єктами спільної власності фізичні особи, юридичні особи та держава?
159. Чи підвідомчі суду спори щодо визнання права власності на самочинно забудоване нерухоме майно?

160. Чи можлива за загальним правилом одностороння відмова від виконання зобов'язання?
161. Чи можна визнати дійсними договори про забезпечення виконання зобов'язання у разі недодержання сторонами їх письмової форми?
162. Право користування чужим майном (сервітут) може бути встановлено щодо:
163. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) припиняється у разі:
164. Довіреність від імені юридичної особи видається:
165. Усиновлювачем може бути особа, що старша за дитину, яку вона бажає усиновити:
166. Який документ отримує спадкоємець, який прийняв спадщину?
167. Що таке новація?
168. З якого моменту вважається укладеним договір купівлі-продажу квартири?
169. Пожертва – це ...
170. У який спосіб може відшкодовуватися моральна шкода, завдана каліцтвом?
171. Скільки черг спадкоємців за законом передбачено чинним цивільним законодавством?
172. Вкажіть позовну давність відносно вимоги про переведення на співвласника прав і обов'язків покупця:
173. Член житлово-будівельного кооперативу стає власником житла з моменту:
174. Вкажіть правові наслідки визнання недійсним удаваного правочину:
175. Який мінімальний строк спільного проживання як умова права на аліменти після розірвання шлюбу?
176. Який орган приймає рішення про усиновлення?
177. Спадкоємці учасника повного товариства мають право:
178. Об'єктом договору позики є:
179. Яким чином підлягає судовому захисту інформація?
180. Хто може бути суб'єктом права приватної власності?
181. Чи може співвласник житлового будинку зробити до нього добудову без згоди інших співвласників?
182. Хто може обмежити неповнолітню особу в праві розпорядження її доходами:
183. Виконавчим органом товариства можуть бути:
184. Примусове оплатне відчуження майна від власника у разі стихійного лиха з метою суспільної необхідності називається:
185. Чи мають право баба, дід, прабаба, прадід спілкуватися зі своїми внуками, правнуками та брати участь у їх вихованні?
186. За невиконання договору, який фізична неповнолітня особа могла укласти, відповідальність несе:
187. Поняття банкрутства стосується:
188. Чи можуть опікун та піклувальник вимагати оплати виконання певних обов'язків?
189. Якщо позов пред'явлено відділенням юридичної особи від імені останньої без повноважень на такі дії, то отримавши його суд повинен:

190. Чи може суд прийняти рішення про злиття, поділ чи перетворення юридичної особи:
191. Хто встановлює опіку над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою?
192. При викупі земельної ділянки в зв'язку з суспільною необхідністю власникові:
193. Перебіг позовної давності переривається:
194. З якого моменту виникає правосуб'єктність юридичної особи:
195. З якого віку фізична особа має можливість набутти статусу підприємця за згодою батьків?
196. Якщо у договорі про відчуження житлового будинку не визначено розмір земельної ділянки, який переходить до набувача, то:
197. Щодо яких об'єктів може бути встановлений сервітут?
198. У який строк боржник повинен виконати зобов'язання, термін виконання якого не встановлено договором?
199. Чи нараховуються проценти на неустойку?
200. Принципом цивільної відповідальності за невиконання зобов'язання є:

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

Нормативно-правові акти України

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. N 30. ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. // Відомості Верховної Ради. – 2003. N 44. ст. 356.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. // Відомості Верховної Ради. – 2002. N 21 22 . ст. 135.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001. // Відомості Верховної Ради. – 2001. N 3 4 . ст. 27.
5. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради. 1994. N 13. ст. 64.
6. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р. № 1576-XII URL: www.zakon.rada.gov.ua
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» від 16 липня 2015 року № 629-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції» від 14 липня 2015 р. № 597-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua

9. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розбудови інституційної спроможності Національного банку України» від 18 червня 2015 р. № 541-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
10. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів» від 14 травня 2015 р. № 424-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 07 квітня 2015 р. № 289-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації деяких спадкових справ у Спадковому реєстрі» від 15 квітня 2015 р. № 210 URL: www.zakon.rada.gov.ua
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень у скорочені строки» від 08 квітня 2015 р. № 190 URL: www.zakon.rada.gov.ua
14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12 лютого 2015 р. № 191-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
15. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
16. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15 січня 2015 р. № 124-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання інформації про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження» від 24 грудня 2014 р. № 722 URL: www.zakon.rada.gov.ua
18. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо деяких питань спадкування» від 20 жовтня 2014 р. № 1709-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
19. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
20. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
21. Закон України «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції» від 12 серпня 2014 року №1632-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua

22. Постанова Кабінету Міністрів «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 вересня 1998 р. № 1482» від 9 липня 2014 р. № 248 URL: www.zakon.rada.gov.ua
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, яке розташоване на тимчасово окупованій території» від 2 липня 2014 року № 226 URL: www.zakon.rada.gov.ua
24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України » від 2 липня 2014 року № 219 URL: www.zakon.rada.gov.ua
25. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна» від 7 вересня 2011 року № 3702-VI URL: www.zakon.rada.gov.ua
26. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень і Порядку надання витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно» від 22 червня 2011 року № 703 URL: www.zakon.rada.gov.ua

Підручники

27. Цивільне право України. Підручник. Є.О. Харитонов, Н.О. Саніахметова. К «Істина» 2003. 776с.
28. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. Я.М. Шевченко Т.1. Загальна частина. К. Концерн: «Видавничий дім» «Ін Юре», 2003. 520с., Т.2. Особлива частина. 406с.
29. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої та В.Л. Яроцького К.: Юрінком Інтер, 2004. Т.1. 480с. Т.2. 551с.
30. Цивільне право України. Навчальний посібник. За заг. ред. Л.О. Доміненко, С.О. Сарнавська К. МАУП 2005. 384с.
31. Цивільне право України. Підручник. Під. ред. Кузнецової Н.С. К. Юрінком Інтер, 1999. 235с.
32. Цивільне право України. Навчальний посібник. Друге видання. За ред. І.А. Бірюкова Ю.О. Заїка – К. Істина 2004. 224с.
33. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової Р. А. Майданика. 3-тє вид., переробл. і доповн. К. Юрінком Інтер, 2010. 974 с.
34. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. вид., переробл. і доповн. К.: Юрінком Інтер, 2017. с.976.
35. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. Цивільне право України: підручник [Текст]: в 2-х томах / кол. Авторів; за ред. Яновицької Г.Б., Кучера В.О.. –Львів «Новий світ-2000. Юрінком Інтер, 2018. 872 с.

Коментарі ЦК України

36. Короед С. О. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Видавництво. Центр навчальної літератури 2019. 1168 с.
37. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. У двох частинах. За заг. ред. Я.М. Шевченко К. Концерн «Видавничий дім «Ін Юре». 2004. ч. 1 692с. ч. 2. 894 с.
38. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. З. В. Ромовської. К. Видавничий дім «Ін Юре» 2003. 527с.
39. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої К. ЕКУС. 2021. 784 с.
40. Коментарі до цивільного кодексу України. Онлайн. Безкоштовно. URL: http://kafedr.at.ua/board/komentari_do_kodeksiv/civilnij_kodeks_ukrajini_naukovo_praktichnij_komentar_za_red_rozrobnikiv_proektu_civilnogo_kodeksu_ukrajini/24-1-0-41

Допоміжна

Нормативно-правові акти України

Закони України

41. «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
42. «Про судовий збір» від 8 липня 2011р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
43. «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
44. «Про міжнародне приватне право» 23 червня 2005 року № 2709-IV URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
45. «Про третейські суди» від 11 травня 2004 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
46. «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
47. «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
48. «Про державну виконавчу службу України» від 24 березня 1998р URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
49. «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
50. «Про доступ до судових рішень» № 3262-IV від 22 грудня 2005 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
51. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994р. № 232/94-ВР URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
52. Статут залізниць України: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1998р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

53. Агарков М. М. Обязательство по советскому гражданскому праву // Избранные труды по гражданскому праву: В 2 т. Т. I. М.: АО «Центр ЮрифоР» 2002
54. Апанасюк М. П. Договір ренти: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Х. 2004
114. Бервено С. М. Проблеми договірного права України. К. Юрінком Інтер 2006
55. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга первая Общие положения Изд. 4-е стереотипное. М. Статут 2001
56. Бабецька І.Я. Непик Ю. Онлайн лекції з цивільного права. Проект КЛУБ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКД «Цивільне право оценьтами студентів» URL: https://www.youtube.com/watch?v=69Z1gAZ_YNg
57. Васильченко В. В. Рецепція римського спадкового права в сучасному спадковому праві України: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. К. 1997
58. Дзера І. О. Договір довічного утримання (догляду) // Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / О. В. Дзера (кер. авт. кол.) Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., допов. і перероб. К.: Юрінком Інтер 2004. Кн. 2.
59. Домбругова А. Довічне утримання за Цивільним кодексом // Юридичний вісник України. 1-7 листопада. 2003. С. 75
60. Заїка Ю. О. Спадкове право України: Навч. посіб. К.: Істина 2006
61. Заїка Ю. О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні Монографія. К. Національна академія внутрішніх справ України 2004
62. Зобов'язальне право: теорія і практика: навч. посібн. для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів / Дзера О. В., Кузнецова Н. О, Луць В. В. та ін. За ред. О. В. Дзери. К. Юрінком Інтер 1998
63. Коваленко Т. П. Спадковий договір // Цивільне право України (книга друга). За редакцією Дзери О. В. Кузнецової Н. С. К. Юрінком Інтер 2004
64. Короед С. О. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Видавництво. Центр навчальної літератури, 2019. 1168 с.
65. Мазуренко С. В. Спадковий договір у цивільному праві України: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Одеса. 2004.
66. Майданик Р. А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві. — К.: Видавничо-поліграфічний центр Київський Університет 2002.
67. Мічурін Є. О. Виникнення права власності на житло за договором // Вісник господарського судочинства. 2002. № 3.
68. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер 2005.

69. Підопригора О. А. Договір довічного утримання // Зобов'язальне право: теорія і практика. Навч. посібн. для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, В. В. Луцьтаін.; За ред. О. В. Дзери. К.: Юрінком Інтер 1998
70. Підопригора О. А. Основи римського приватного права: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. К. Вентурі 1997
71. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. К. 2003
72. Сібільов М. Структура та основний зміст загальних положень про зобов'язання у проекті нового Цивільного кодексу України // Українське право. 1997. № 1
73. Тімуш І. С. Цивільно-правове регулювання ризикових (алеаторних) договорів: Дис. ...канд. юрид. наук. К. 2004.
74. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Попередній договір і завдаток // Нотаріат. Адвокатура. Суд. 2005. № 1 (3)
75. Цивільне право України / За ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К.: НАВСУ. 2004;
76. Цивільне право України: загальна частина. Курс лекцій. / За ред. Спасибо-Фатєєвої І.В. К.: Видавничий дім «Екус» 2021.
77. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. – Вид. 6-те, перероб. – Харків : Право 2022. 220 с.
78. Цивільне право України: У 2 кн. / Дзера О. В. (кер. авт. кол.), Боброва Д. В., Довгерт А. С. та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., допов. і перероб. К.: Юрінком Інтер, 2003.
79. Цивільне право: Навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів. К. Вентурі, 1996.
80. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. – вид., переробл. і доповн. К. Юрінком Інтер, 2017. с.976.
81. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. Цивільне право України: підручник [Текст]: в 2-х томах / кол. Авторів; за ред. Яновицької Г.Б., Кучера В.О.. Львів «Новий світ-2000. Юрінком Інтер, 2018. 872 с.

Постанови Пленуму Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ з процесуальних питань у цивільних справах

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 28.03.72 із змінами, внесеними згідно з Постановами Пленуму Верховного Суду України № 13 від 29.11.74, № 4 від 24.04.81, № 3 від 30.03.84, № ІЗ від 25.12.92, № 15 від 25.05.98.

«Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним» URL: www.zakon.rada.gov.ua

2. Постанова Пленуму Верховного Суду України із змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України № 15 від 25.05.98. «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» № 5 від 31.03.95 року URL: www.zakon.rada.gov.ua

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду» № 5 від 12 червня 2009 URL: www.zakon.rada.gov.ua

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» № 2 від 12 червня 2009 URL: www.zakon.rada.gov.ua

5. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення у цивільній справі» № 14 від 18 грудня 2009 URL: www.zakon.rada.gov.ua

6. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» № 13 від 23 грудня 2011 року URL: www.zakon.rada.gov.ua

7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку» № 12 від 24 жовтня 2008 року URL: www.zakon.rada.gov.ua

8. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ у касаційному порядку» № 10 від 14 червня 2012 року URL: www.zakon.rada.gov.ua

9. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику застосування статей 353-360 Цивільного процесуального кодексу України» № 11 від 30 вересня 2011 року URL: www.zakon.rada.gov.ua

10. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами» № 4 від 30 березня 2012 року URL: www.zakon.rada.gov.ua